

Raadsvoorstel

Datum vergadering: 9 juni 2021
Datum B&W: 25 mei 2021

Portefeuillehouder: Arjan Kraijo
Auteur: Jannelies Pullen

Onderwerp:
Transitievisie warmte 2021

Voorgesteld besluit:

1. In te stemmen met de Transitievisie Warmte 2021

Inleiding

Een belangrijk onderdeel van de energietransitie is dat we onze woningen en gebouwen op een andere manier gaan verwarmen en gaan toewerken naar een aardgasvrije gebouwde omgeving. Een derde van de totale energievraag in de Drechtsteden wordt op dit moment nog bepaald door het gebruik van aardgas in de gebouwde omgeving. Die vraag zal op een duurzame manier moeten worden ingevuld: de warmtetransitie.

Op regionaal niveau werken we dat uit in de vorm van de **Regionale Energie Strategie (RES)**, waarin we duurzame energiebronnen in de regio in kaart brengen. Onderdeel van de RES is de **Regionale Structuur Warmte (RSW)**, waarmee we de regionale beschikbare warmtebronnen, het verdeelvraagstuk van warmte binnen de regio, de benodigde infrastructuur en de ruimtelijke impact en kosten in beeld brengen. Vanwege deze nadrukkelijke samenhang hebben wij de Transitievisie Warmte 2021 in afstemming met de regio gelijktijdig met de RES 1.0 (inclusief RSW) opgesteld en worden ze gelijktijdig aangeboden voor besluitvorming.

Op gemeentelijk niveau doen we dat in de vorm van de **Transitievisie Warmte (TVW)**, die elke gemeente uiterlijk 2021 moet vaststellen. De TVW beschrijft hoe de gemeente samen met stakeholders de warmtevraag in de gebouwde omgeving op een aardgasvrije en duurzame manier kan invullen en in welk tempo dat zal verlopen.

We hebben ervoor gekozen om de TVW in twee stappen te ontwikkelen. In 2019 is de Transitievisie warmte 1.0 vastgesteld. Daarin is een eerste onderzoeksbeeld gemaakt van de meest kansrijke warmteopties in buurten. De Transitievisie Warmte 1.0 was de basis voor participatie en de verdere uitwerking naar de Transitievisie Warmte 2021 (TVW 2021). In de TVW 2021 hebben we het onderzoeksbeeld herijkt en bovendien transitiepaden bepaald. Daarbij gaan we niet alleen in op het einddoel aardgasvrij, maar ook op de weg ernaartoe, de fasering, het handelingsperspectief, met logische tussenstappen per type wijk.

De TVW 2021 is opgesteld in nauwe samenwerking met de andere Drechtstedengemeenten en betrokken partnerorganisaties en met inbreng van bewoners, ondernemers en raadsleden.

Beoogd effect

Het beoogd resultaat is dat in 2050 gebouwen in Ablasserdam niet meer met aardgas worden verwarmd. De Transitievisie Warmte 2021 geeft richting aan deze transitie. Als tussenstap wordt voor 2030 in de Regionale Energiestrategie Drechtsteden een bod opgenomen om 12.000 woningequivalenten aardgasvrij te maken, met de ambitie om dit te verhogen tot 25.000 woningequivalenten.

De warmtetransitie slaagt alleen als het voor iedereen haalbaar en betaalbaar is en als iedereen mee kan doen. Op dit moment is dat nog niet overal het geval. We pakken het in de Transitievisie Warmte 2021 daarom stap voor stap aan en durven te starten waar het wél kan. Daar waar de overstap naar aardgasvrij nog niet haalbaar en betaalbaar is, gaan we op zoek naar tussenstappen. Een belangrijke eerste stap is het toepassen van isolatie en andere vormen van energiebesparing. Uiteindelijk heeft elke gebouweigenaar een keuze in de aardgasvrije warmteoptie, maar aardgas is op termijn geen optie meer.

Argumenten

1.1 Door het vaststellen van de TVW 2021 zetten we een belangrijke stap in onze duurzame ambitie
Nederland heeft als doel om een energieneutrale samenleving te zijn in 2050, dit zal ook vorm moeten krijgen in Alblasserdam. De Transitievisie Warmte geeft weer hoe de gemeente de warmtevraag in de gebouwde omgeving op een aardgasvrije en duurzame manier kan invullen en in welk tempo dat zal verlopen. Door in te stemmen met de Transitievisie Warmte 2021 zijn we weer een stap dichterbij het realiseren van onze ambitie.

1.2 Met de TVW 2021 bieden wij inwoners een handelingsperspectief

Voor iedere buurt is een transitiepad uitgestippeld waarin de warmteoptie, een fasering op hoofdlijnen en een handelingsperspectief voor alle partijen staat. Deze transitiepaden zijn weergegeven in een kaart; de perspectiefkaart. In alle transitiepaden worden handvatten geboden zodat gebouweigenaren nu al aan de slag kunnen met zogenoemde “no-regretmaatregelen” (spijtvrije maatregelen) om hun gebouw geschikt te maken voor aardgasvrije verwarming. Denk hierbij aan bijvoorbeeld isoleren of elektrisch koken. Daarnaast beschrijft het transitiepad de stappen om te komen tot een warmteoptie, waarvan het warmtenet en de all-electric oplossing de belangrijkste zijn. Inwoners hebben aangegeven dat een handelingsperspectief wenselijk is. Op deze manier weten ze welke maatregelen ze kunnen treffen.

1.3 In de TVW 2021 is ingezet op de laagst maatschappelijke kosten

De warmtetransitie is kostbaar. We hebben zorgvuldig onderzocht welk transitiepad in welke buurt de beste keuze is met de kennis van nu. We hebben gekeken welke warmteoptie in iedere buurt de laagste maatschappelijke kosten heeft door drie rekenmodellen met elkaar te vergelijken. Hierbij spelen gebouwtypes, bouwjaren en dichtheden een rol, maar ook ontwikkelingen in de wijk op het gebied van vastgoed of openbare ruimte. De Transitievisie warmte 2021 geeft via de transitiepaden aan wat we nu al stap voor stap kunnen doen.

1.4 We bieden een uitnodigingskader voor partijen en ontwikkelingen

Voor collectieve maatregelen geldt deze Transitievisie Warmte als kader voor het gesprek met initiatieven van gebouweigenaren en marktpartijen. We noemen dit een uitnodigingskader, waarmee we houvast bieden in de “tussenfase” waarin randvoorwaarden als de Wet Collectieve Warmtevoorziening nog niet beschikbaar zijn.

1.5 De TVW 2021 is opgesteld met de andere Drechtsteden en betrokken partnerorganisaties en met inbreng van bewoners en bedrijven

Afgelopen jaar is er samen met HVC, Woonkracht 10, Stedin en verschillende gemeentelijke afdelingen gewerkt aan het opstellen van de TVW 2021.

4500 bewoners en bedrijven in de Drechtsteden hebben in het najaar van 2020 via een enquête laten weten wat ze belangrijk vinden in de overstap naar aardgasvrij. Daarnaast hebben we gedurende het hele traject gebruikgemaakt van het participatieplatform **denkmee.drechtstedenenergie.nl**, dat ingezet is voor participatie van zowel de Transitievisies warmte als de RES. Via dit platform konden bewoners en bedrijven per fase hun gedachten en ideeën inbrengen.

Daarnaast heeft in maart 2021 de tweede uitgebreide participatieronde plaatsgevonden, onder andere met een bewonersavond voor bewoners van Alblasserdam op 25 februari. Tot slot is via het

participatieplatform met een enquête en een openbare discussie opgehaald wat mensen nodig hebben om aan de slag te gaan met isoleren als eerste stap in de warmtetransitie.

Al deze inbreng is verwerkt in de TVW 2021.

Kanttekeningen

1.1 De randvoorwaarden zijn nog niet op orde

De Transitievisie Warmte 2021 is opgesteld in een tijd dat de overstap naar aardgasvrij nog lang niet overal mogelijk is. Er moeten landelijk nog financiële voorwaarden ingevuld worden om de overstap betaalbaar te maken. Als gemeente wachten we bovendien nog op wetgeving (een belangrijke is de Wet Collectieve Warmte die wordt vormgegeven) die het voor ons mogelijk maakt om meer sturing te geven aan de warmtetransitie in onze wijken. We zitten dus in een “tussenfase” waarin we wel voortgang willen boeken, maar ook moeten accepteren dat wij als gemeente niet in ons eentje de snelheid kunnen bepalen. Aan de andere kant zijn er initiatieven van partners en uit de samenleving waaraan we binnen onze mogelijkheden medewerking willen verlenen. Bij het Rijk dringen we actief aan op verdere invulling van de financiële en wettelijke randvoorwaarden. Dat doen we onder andere via de VNG, G40 en gesprekken met het Rijk.

1.2 Om de TVW 2021 en ook de andere onderdelen van de energietransitie uit te voeren, is meer inzet nodig.

Om van de Transitievisie Warmte 2021 naar uitvoering over te gaan is extra inzet van de gemeentelijke organisatie nodig. Het rapport *Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 - 2030* laat zien dat een aanzienlijke groei in het aantal fte nodig is om de taken die in het klimaatakkoord aan gemeenten is toebedeeld te kunnen invullen. Voor kleine gemeentes als Alblisserdam wordt in verwacht dat er 2 tot 3 fte extra nodig over verschillende afdelingen om de gemeentelijke taken voor de energietransitie te kunnen uitvoeren, nog los van het opstellen en uitvoeren van de wijkuitvoeringsplannen. De verwachting is dat de Rijksoverheid het gemeentefonds gaat ophogen, zodat gemeenten extra capaciteit kunnen aannemen om de energietransitie te gaan uitvoeren.

Financiële informatie

De vaststelling van de TVW heeft op zichzelf geen directe financiële consequenties. De uitvoering van de TVW valt primair onder de regie en verantwoordelijkheid van de gemeenten. De uitvoering zal vanwege de benodigde inzet, capaciteit en investeringen wel aanvullende financiële middelen vergen.

Momenteel werken wij met de buurgemeenten en regio samen om de benodigde organisatie verder te concretiseren en kwantificeren voor de gehele energietransitie, hieronder valt ook de warmtetransitie. Deze uitwerking zal leiden tot een bestuurlijk voorstel, waarin u wordt gevraagd om aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Besluitvorming over aanvullende activiteiten en financiële middelen hangt samen met aanvullende financiële middelen vanuit het Rijk die hiervoor ingezet kunnen worden en zal in de reguliere planning & control cyclus worden betrokken. Landelijk moeten nog financiële voorwaarden ingevuld worden om de overstap betaalbaar te maken, zeker voor particuliere woningeigenaren.

Er zijn echter al wel enige financiële middelen beschikbaar om al een aantal stappen te zetten in de uitvoering van de warmtetransitie. Zo hebben we lokale duurzaamheidsbudgetten en subsidies vanuit landelijke regelingen die we toegekend hebben gekregen. Denk hierbij aan de Regeling Reductie Energiegebruik (lopend tot 31 december 2021: €142.900,-) en de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (lopend tot 31 juni 2021: € 123.167,29).

Hiermee doen we onder andere het volgende:

- Inwoners ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning door duurzame buurtacties, collectieve inkoopacties en cadeaubonnen voor kleine energiebesparende maatregelen.

- Bijdragen aan de regionale samenwerking voor de inzet van een regisseur warmte en een regisseur energiebesparing en deelname aan het regionaal programma energiebesparen. Deze regionale samenwerking biedt efficiëntievoordelen, zoals gezamenlijke communicatie, afstemming aanpakken, kennisdeling en de regie op de doelstelling.

Verdere activiteiten uit de TVW zijn afhankelijk van de financiële voorwaarden/middelen vanuit het Rijk.

Uitvoering

Verschillende transitiepaden vragen om verschillende type aanpakken. In hoofdstuk 5 van de TVW 2021 wordt uitgebreid ingegaan op de vervolgstappen van de TVW 2021.

Communicatie

De TVW 2021 is mede tot stand gekomen met inbreng van inwoners en bedrijven: de participatie is gestart in oktober 2020 en bestond uit twee rondes. In de eerste ronde is een enquête over aardgasvrij en isoleren uitgezet. In de tweede ronde is een bewonersavond gehouden met een toelichting op het concept van de Transitievisie Warmte en is nader verkend wat woningeigenaren nodig hebben om hun woning te verduurzamen en 'transitieklaar' te maken. Gedurende het hele traject heeft het participatieplatform denkmeedrechtstedenenergie.nl opengestaan voor iedereen die een reactie op inhoud of proces wilde geven. Meerdere malen is met een energiespecial in het stadsnieuws en op de sociale media gecommuniceerd over het opstellen van de Transitievisie Warmte 2021.

Van de TVW 2021 wordt een publieksversie gemaakt. Daarnaast is een overzicht van veelgestelde vragen over de overstap naar aardgasvrij opgesteld.

Eerdere besluitvorming

- Regionaal energiestrategie/energieakkoord (2017)
- Transitievisiewarmte 1.0 (2019)
- Concept Regionale Energiestrategie (2020)
- Regionale Energiestrategie 1.0 (op dit moment in besluitvorming)

Bijlagen

1. Transitievisie Warmte Alblasserdam 2021
2. Transitievisie Warmte 2021 Alblasserdam - Bijlagen